

ADRES KAYIT SİSTEMİNİN TEBLİGAT HUKUKU ÜZERİNE ETKİLERİ

*Arş. Gör. Osman DURAN**

ÖZET:

Bu makalemizde Tebligat Hukuku açısından Adres Kayıt Sistemi ve bu sistemin etkileri incelenmiştir. Tebligat Kanunu'nda yapılan son değişiklik ile kişilerin Adres Kayıt Sistemi'nde kayıtlı olan adreslerine tebligat yapılma olasılığı getirilmiştir. Bu makalemizde 7201 sayılı Kanunu'nun 6099 sayılı Kanunla değişik 10/2, 21/2, 23/8, 35/2, 35/5 ve 49. maddeleri ile 28. maddesi incelenmiştir. Ayrıca Nüfus Hizmetleri Kanunu, Adres Kayıt Sistemi Yönetmeliği ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri incelenmiştir. Yargıtay kararlarına da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tebligat Hukuku, Tebliğ, Tebligatın Yapılacağı Yer, Adres, Adres Kayıt Sistemi.

ABSTRACT:

This essay examines Address Registration System for Notification Law and the effects of this system. Recent change to the Notification Law, notification has been made of the possibility of the addresses of persons registered in Address Registration System. This essay examines Article 10/2, 21/2, 23/8, 35/2, 35/5 and 49 and 28 of the Law No. 7201 amended by Law No. 6099 is examined in this essay. Also examined the provisions of the Population Services Law, Address Registration System Regulation and Implementation of the Regulation on Notification Law. Also examined the decisions of the Supreme Court.

Keywords: Notification Law, Notification, the Place of the Notification, Address, Address Registration System.

* Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

GİRİŞ

Zaman geçtikçe teknolojiadaki değişiklikler ve zamanın diğer getirdikleri toplumu etkilemektedir. Toplumu etkileyen bu etkenler, kanunların değişmesine neden olmaktadır. 1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu¹ da bu nedenlerle değişikliklere uğramıştır. Tebligat Kanunu günümüze kadar dört önemli değişiklik yaşamıştır. Bu değişiklikler 3220², 4829³, 5728⁴ ve 6099⁵ sayılı kanunlarla yapılmıştır. Tebligat Kanunu'nda en son değişiklik yapan kanun 6099 sayılı Kanun'dur. Bu kanun, Tebligat Kanunu'nda önemli değişikliklere sebep olmuştur. Bu değişikliklerin en önemlilerinden birisi Adres Kayıt Sistemi'nde kişilerin adreslerinin yer alması veya hiç yer almamasına Tebligat Hukuku açısından sonuçlar bağlanmasıdır. Adres Kayıt Sistemi esas alınarak, 6099 sayılı Kanun'un 3, 5, 6, 9 ve 11. maddeleri ile Tebligat Kanunu'nun 10/2, 21/2, 23/8, 35/2, 35/5 ve 49. maddeleri değiştirilmiştir. Adres kayıt sisteminin etkisi ile ve bu sisteme intibak için bu değişiklikler yapılmıştır⁶. Bu değişikliklerle, Adres Kayıt Sistemi tebligat işlerinde önemli bir yere sahip olacaktır. Nüfus Hizmetleri Kanunu ve Adres Kayıt Sistemi Yönetmeliğine göre adres değişikliklerinin kişiler tarafından, yirmi iş günü içinde nüfus müdürlüklerine, kurumlara ve dış temsilciliklere şahsen yapılması gereklidir. Eğer bu bildirim yapılmazsa veya gerçeğe aykırı bildirim yapılırsa Nüfus Hizmetleri Kanununa göre idari para cezası⁷ verilmektedir (NHK⁸ m. 68/ 1- c). Tebligat Kanunu'nda yapılan değişikliklerle adres değişikliğini bildirmeyen veya adresleri Adres Kayıt Sistemi'nde

¹ Tebligat Kanunu, Kanun Numarası 7201, Kabul Tarihi 11.02.1959, RG, T. 19.02.1959, S. 10139 (Kısaltma TebK).

² 11/2/1959 Tarih ve 7201 Sayılı Tebligat Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun, Kanun Numarası 3220, Kabul Tarihi 06.06.1985, RG, T. 15.06.1985, S. 18785.

³ Tebligat Kanunu ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun Numarası 4829, Kabul Tarihi 19.03.2003, RG, T. 27.03.2003, S. 25061.

⁴ Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun Numarası 5728, Kabul Tarihi 23.01.2008, RG, T. 08.02.2008, S. 26781.

⁵ Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun Numarası 6099, Kabul Tarihi 11.01.2011, RG, T. 19.01.2011, S. 27820.

⁶ 6099 sayılı Kanun'un genel gerekçesi, <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2011Yili/Kanunlasanlar.html>, (12.09.2013).

⁷ 2013 yılı için süresi içinde adres bildiriminde bulunmayanlar için 420 TL, gerçeğe aykırı adres beyanında bulunanlar için 842 TL idari para cezası uygulanması öngörülmüştür, <https://adres.nvi.gov.tr/Pages/Bildirim/Internetbeyan/InternetBeyan.aspx>, (ET. 15.04.2013). 2014 yılı için süresi içinde adres bildiriminde bulunmayanlar için 436 TL, gerçeğe aykırı adres beyanında bulunanlar için 875 TL idari para cezası uygulanması öngörülmüştür, http://www.antalyailnufus.gov.tr/default_B0.aspx?id=189, (ET. 05.06.2014).

⁸ Nüfus Hizmetleri Kanunu, Kanun Numarası 5490, Kabul Tarihi 25.04.2006, RG, T. 29.04.2006, S. 26153.

hiç yer almayan kişiler, idari para cezasının yanı sıra tebligat hukuku açısından bazı müeyyidelerle karşılaşacaklardır.

Ayrıca Tebligat Kanunu'nda yapılan değişiklikler dolayısıyla⁹, Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik¹⁰ çıkarılmıştır ve eski hükümlerle ilgili Tebligat Tüzüğü de yürürlükten kaldırılmıştır¹¹. Bu yönetmelikte de Adres Kayıt Sistemi ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır¹². Ayrıca Adres Kayıt Sistemi'nin etkisi ile Tebligat Kanunu'nda yapılan değişikliklere benzer olarak 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda da değişiklik yapılmıştır¹³. Çalışmamızda tüm bu değişikliklere ve konumuzla ilgili Yargıtay'ın vermiş olduğu güncel kararlara da yer verilmiştir.

Çalışmamızda önce Adres Kayıt Sistemi üzerinde durulmuş, sonra Tebligat Kanunundaki ilgili değişikliklerin üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Ş1. ADRES KAYIT SİSTEMİ VE TEBLİGAT HUKUKU İLİŞKİSİ

I. GENEL OLARAK

Tebligat ve davetiyeler yargılamanın yürütülmesi için büyük önem taşırlar. Zira tarafların veya ilgililerin adli ve yargılama faaliyeti içinde yer almaları, yapılacak veya yapılmış işlemleri öğrenmeleri, bunun sonucu olarak, kendilerine tanınan hakları kullanabilmeleri tebligat ve davetiyelere bağlıdır¹⁴. Tebligat aynı zamanda Anayasa m. 36'da düzenlenen "hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkı" ve bunun yansıması olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu madde 27'de

⁹ 6099 sayılı Kanun'un 12. maddesi ile Tebligat Kanunu'nun 60. maddesi madde başlığı ve içeriği ile şu şekilde değiştirilmiştir: "Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri, Maliye ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

¹⁰ RG, T. 25.01.2012, S. 28184.

¹¹ Tebligat Tüzüğü'nün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük, RG, T. 07.08.2012, S. 28377.

¹² "Tebligat Kanunu'nda yapılan değişikliklerin bir kısmı kişisel verilerle ve hukuki dinlenilme hakkıyla yakından ilgili ve çok genel kapsamlı olduğundan öncelikle bir tüzük çıkarılması vatandaşlara daha fazla hukuki güvence sağlayabilirdi.", **Cenk Akil**, "11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", (Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 101, Temmuz- Ağustos 2012, s. 263).

¹³ Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesine Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Erteleme Hakkında Kanun, Kanun Numarası 6352, Kabul Tarihi 02.07.2012, RG, T. 05.07.2012, S. 28344.

¹⁴ **Muhammet Özkes/ Emel Hanağası**, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku, 1. Baskı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir 2012, s. 87; **Baki Kuru/ Ramazan Arslan/ Ejder Yılmaz**, Medeni Usul Hukuku, 22. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 760; **Ejder Yılmaz/ Tacar Çağlar**, Tebligat Hukuku, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2013, s. 39; **Necip Bilge/ Ergun Önen**, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ankara 1978, s. 318; **Ergun Önen**, Medeni Yargılama Hukuku, Ankara 1979, s. 107.

düzenlenen “hukuki dinlenilme” hakkıyla doğrudan ilgilidir¹⁵. Yapılmayan veya usulüne uygun yapılmayan tebligat işleminin hukuki dinlenilme hakkını ihlal ettiği, hukuki dinlenilme hakkının ihlali ise, hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkının ihlali anlamına geldiğinden dolayı, tebligat hukuku yargılama ve takip hukuku açısından¹⁶ büyük öneme sahiptir¹⁷. Hukuki dinlenilme hakkının unsurlarından olan bilgilendirme, bu hakka uygun davranılacak şekilde yapılmalı, ilgilinin bilgilendirilmesi değil, gerçekten sağlanmaya çalışılmalıdır¹⁸. Zira hak sahibi ya da ilgili, önce yargılamayı bilmeli, kendisi ile ilgili yargılamadan haberdar olmalıdır ki, dinlenilme hakkının diğer gereklerini yerine getirebilsin. Bilgilendirme hakkı, sadece davanın başında dava, iddia ve savunma bakımından değil, tüm yargılama boyunca uyulması gereken bir kuraldır¹⁹.

Tebliğat işlemlerinin istenen sonucu gereği gibi sağlayabilmesi için, öncelikle doğru ve amaca hizmet eden hukuki alt yapının, yani kanuni düzenlemenin, mevcut olması gerekir. Ancak bu tek başına yeterli değildir ve sağlıklı bir tebligat işlemi için başka unsurlarda önem taşır. Tebligatın belgelendirme işlemi olduğu düşünülürse, öncelikle tebligatı çıkaran ve tebligatı yapan mercilerin gereken özeni göstermesi, ayrıca tebligatın muhatabı olan ilgiliye ulaşmasını sağlayacak şekilde, ülkedeki kayıt ve bilgi sisteminin sağlıklı olması gerekir²⁰. Adres Kayıt Sistemi dolayısıyla Tebligat Kanunu’nda yapılan değişikliklerle getirilen hükümlerle, eğer ülkedeki kayıt ve bilgiler sağlıklı bir şekilde tutuluyorsa o zaman tebligat işlemlerinden istenen sonuçlar alınacak demektir.

Ancak ülkemizde, bu konuda kanuni düzenlemeler olmasına rağmen, gerek kişilerin gerekse bunu denetlemekle görevli makamların gerekli hassasiyeti göstermemeleri sebebiyle, kişilerin yerleşim yerleri, adresleri ve bu konudaki hareketleri sağlıklı bir kayıt sistemine bağlanarak takip edilememekteydi. Birçok kişi, kayıtlı olduğu adreste oturmamakta, kişilerin adres değişikliklerinde de

¹⁵ Ejder Yılmaz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 278-281; Abdurrahim Karşlı, Medeni Muhakeme Hukuku, 3. Baskı, Alternatif Düşünce Yayınevi, İstanbul 2012, s. 332; Özkes/ Hanağası, s. 88; Muhammet Özkes, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 86-106; Kuru/ Arslan/ Yılmaz, s. 357-358; Hakan Pekcanitez/ Oğuz Atalay/ Muhammet Özkes, Medeni Usul Hukuku, 13. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 330; Yılmaz/ Çağlar, s. 45; Bilge Umar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 118-125.

¹⁶ Adil yargılanma hakkı ve hukuki dinlenilme hakkının yalnızca yargılama hukukunda geçerli olmadığı takip hukukunda da geçerli olduğu ve büyük öneme sahip olduğu konusunda bkz. Muhammet Özkes, İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Adalet Yayınevi, Ankara 2009, s. 131-148.

¹⁷ Özkes/ Hanağası, s. 88-89; Karşlı, s. 332; Özkes, Hukuki Dinlenilme, s. 98.

¹⁸ Pekcanitez/ Atalay/ Özkes, s. 330.

¹⁹ Özkes, Hukuki Dinlenilme, s. 87.

²⁰ Özkes/ Hanağası, s. 87-88.

gerekli özen gösterilmemekteydi. Bu ise, tebliğ memurlarının muhatabı, tebliğ evrakında belirtilen adreste bulmalarını güçleştirmekte, kayıtların doğru tutulmaması durumunda, araştırmalara rağmen adresler tespit edilmemekteydi. Adres Kayıt Sistemi ile bu olumsuzluklar bir derece olsa giderilmiştir. Tebligat Kanunu'nda yapılan değişikliklerle artık, kişilerin adreslerinin güncel olduğunu takip etmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde, bu adrese yapılan tebligatlara dayanılarak işlem yapılacaktır²¹. Düzenlemelerin Kanun'un yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğinin kabul edilmesi vatandaşların adresleri bu sisteme tam olarak girilmeden Tebligat Kanunu'nda bu yönde değişiklik yapılması hak kayıplarına yol açabilecek nitelikte olduğu gerekçesi ile eleştirilmiştir²². Kanaatimizce Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adreslerin tebligatların yapılabileceği yerler olarak kabul edilmesinin vatandaşların lehine veya aleyhine olması onların davranışlarına bağlı olacaktır. Zira bu düzenlemeler, adres kayıtlarının güncelliğini zamanında takip eden vatandaşların yukarıda belirttiğimiz gibi lehine bir durumdur. Ancak adres kayıtlarının güncelliğini zamanında takip etmeyen, adres değişikliklerini zamanında bildirmeyen vatandaşlar bakımından ise bu durumlar onların aleyhlerine olacaktır ve belirli sakinlerle karşılaşacaklardır. Fakat mazeretleri dolayısıyla veya adres bildirimi için zorunlu yasal süre dolmadan ve taşınma telaşları nedeniyle adres değişikliklerini zamanında bildirmeyen vatandaşlar için ise kanunda bazı düzenlemeler yer alabilirdi. Bu hususlara Tebligat Kanunu'nda yapılan değişikliklerin incelenmesi sırasında değinilmiştir.

II. ADRES KAYIT SİSTEMİ

Adres Kayıt Sistemi, ulusal adres veri tabanındaki yerleşim yeri adres bilgileri ve diğer adreslerin, MERNİS²³ veri tabanındaki kişi kayıtları ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası üzerinden ilişkilendirilerek, elektronik ortamda güncel olarak tutulmasıdır (AKSY²⁴ m. 5). Ulusal Adres Veri Tabanı, il, ilçe, köy, mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adı ve kapı numarası gibi adres bileşenleri ile tanımlanmış tüm adreslerin tutulduğu merkezi veri tabanıdır (NHK m. 3/1-y, AKSUY²⁵ m. 4/1-z). Ulusal Adres Veri Tabanı, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tara-

²¹ **Özekes/ Hanağası**, s. 88. "Hal böyle olmakla birlikte, ülkemizde halen göçer toplulukların buldukları ve bunların çeşitli nedenlerle sabit bir yerde kalmadıkları dikkate alındığında, 'Adres Kayıt Sistemi'nin istisnai de olsa bazı durumlarda çalışamayacağını kabul etmek gerekir.", **Yılmaz/ Çağlar**, s. 186.

²² **Akil**, s. 255; **İbrahim Özbay**, "6099 sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 1-2, 2012, s. 138.

²³ Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (NHK m. 3/1-ö).

²⁴ Adres Kayıt Sistemi Yönetmeliği, T. 23.11.2006, S. 11320 Bakanlar Kurulu Kararı, RG, T. 15.12.2006 S. 26377.

²⁵ Adres Kayıt Sisteme Uygulama Yönergesi.

findan tutulur ve bu sistemdeki adres bilgilerini nüfus kayıtlarındaki kişi kayıtları ile ilişkilendirerek elektronik ortamda güncel bir şekilde tutar. Adres bilgilerini oluşturmaktan belediyeler ve il özel idareleri sorumludur. Ayrıca adres bileşenlerinde²⁶ değişiklik olduğunda bunları ulusal adres veri tabanına işlerler (NHK m. 49). MERNİS, merkezî veri tabanı²⁷ ve kimlik paylaşımı sistemini²⁸ de kapsayan Merkezî Nüfus İdaresi Sistemini ifade eder (NHK m. 3/1-n).

Adres Kayıt Sistemi, Türk vatandaşlarını ve Türkiye’de herhangi bir amaçla en az altı ay süreli yabancılara mahsus ikamet tezkeresi alan yabancıların yerleşim yeri ve diğer adreslerinin tutulmasını kapsar (AKSY m. 1).

Adres Kayıt Sisteminde, yerleşim yeri adreslerinin tutulmasında kişilerin beyanı esastır (NHK m. 50/ 2). Bildirim nüfus müdürlüklerine, kurumlara, dış temsilciliklere ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne, Adres Beyan Formu kullanılarak, yirmi iş günü içerisinde şahsen yapılabilir. Ancak bu bildirim iadeli taahhütlü posta, kargo veya sayısal imza kullanılarak da yapılabilir (AKSUY m. 14). Ergin kişilerin adres bildirimlerini şahsen yapmaları esastır. Ancak aynı konutu paylaşan ve aralarında aile bağı bulunan ergin kişiler, birbirlerinin yerine adres beyanında bulunabilirler. Velayet altında bulunan çocuğun yerleşim yeri adresi ana ve babasının adresidir. Çocukların adres bildirimini ana veya babası tarafından yapılır. Ana ve babanın ortak yerleşim yeri yok ise, çocuğun yerleşim yeri velayetin sahibi ana veya babanın yerleşim yeri adresidir. Bu durumda velayetin sahibi kişi adres beyanı vermekle yükümlüdür. Çocukların ve kısıtlıların yerleşim yeri adresleri veli, vasi, kayyım; bunların bulunmaması halinde, çocuğun büyük ana, büyük baba veya ergin olan kardeşleri ya da çocuğu yanında bulunduranlar tarafından bildirilir. Noterce düzenlenen adres bildirimine ilişkin temsil yetkisini ibraz edenler, temsil ettikleri kişi adına yerleşim yeri ve diğer adres bildiriminde bulunabilirler. Yatılı okul, hastane, huzur evi, yetiştirme yurdu, çocuk yuvası, cezaevi, öğrenci yurdu gibi yerlerde kalanların adresleri ilgili kurum yetkililerince bildirilir. Vesayet altındakilerin yerleşim yeri adresleri, bağlı buldukları vesayet makamınca nüfus müdürlüğüne bildirilir (AKSUY m. 18).

Şahsen bildirimlerde kişinin kimliğini ispat edeceği bir belge istenir. Formları işleme alan görevliler, formun ön incelemesini yaparak, yönergenin 10. maddesinde belirtilen standarda uygun olup olmadığını inceler. Standarda uy-

²⁶ Adres bileşenleri: Numaralama işlemlerinde kullanılan unsurlardan; posta kodları, il, ilçe, bucak, köy ve mezra isimleri, mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak isimleri ile sabit tanıtım numarası ve bina numarası gibi adres verileri ile tanımlanan coğrafi konum, kişisel ve kurumsal adres bilgisine ulaşmak için gerekli olan bilgilerini ifade eder (AKSY m. 4/1-c).

²⁷ Genel Müdürlükte elektronik ortamda tutulan aile kütüğü kayıtlarını ifade eder (NHK m. 3/1- ö).

²⁸ Genel Müdürlükçe merkezî veri tabanından ayrı olarak elektronik ortamda tutulan, Kimlik Paylaşımı Sisteminden yararlanacak kurumların istifadesine sunulan ve sınırlanmış bilgiler ihtiva eden aile kütüğü kayıtlarını ifade eder (NHK m. 3/1- k).

gun değil ise, ilgiliye standarda uygun form vererek doldurması sağlanır. Standarda uygun formda bu Yönergenin 12. maddesinde sayılan zorunlu alanların doldurulup doldurulmadığı kontrol edilir, varsa eksiklikler tamamlanır. Görevli, adres beyan formunu usulüne göre kaydeder. Adres beyan formunun kişide kalacak bölümünü onaylayarak ilgisine verir (AKSUY m. 14/ 2).

Adres bildirimini kişinin sözlü beyanına göre elektronik ortamda görevli tarafından düzenlenmesi halinde bildirimlerde, kişinin kimliğini ispat edeceği bir belge istenir. Görevli tarafından adres beyan formu, elektronik ortamda doldurulur. Çıktı alınarak ilgiliye imzalanır. Görevli, adres beyan formunu usulüne göre kaydeder. Adres beyan formunun kişide kalacak bölümünü onaylayarak ilgisine verir (AKSUY m. 14/ 3).

Adres bildirim, şahsen bildirim yanında iadeli taahhütlü mektup veya kargo ile de yapılabilir. Bu halde; posta alındısı görevli tarafından teslim alındıktan sonra zarf üzerindeki isim ile adres beyan formundaki ismin aynı olması veya aile fertlerinden birine ait olması halinde işleme alınır ve usulüne uygun olarak kaydedilir. Adres beyan formunun bu Yönergenin 10. maddesinde belirtilen standarda uygun olup olmadığı ve 12. maddesinde zorunlu alanların doldurulup doldurulmadığı kontrol edilir. Formun standarda uygun olmaması, doldurulması zorunlu alanlarda eksikliklerin bulunması, posta alındısı üzerindeki gönderici ismi ile adres beyan formundaki ismin farklı veya aile fertlerinden birine ait değil ise adres beyan formu usulüne uygun olarak kaydedilir. Ancak adres güncellemesi ile ilgili herhangi bir işlem yapılmaz. İlgiliye bildirimini işleme alınmama gerekçesini içeren bilgilendirme yazısı gönderilir ve evrak işlemi gerçekleştirilemeyen adres beyan formları dosyasına takılır. Adi posta ile yapılan bildirimler işleme alınmaz. İlgiliye bildirimini işleme alınmama gerekçesini içeren bilgilendirme yazısı gönderilir (AKSUY m. 14/ 4).

Adrese ilişkin bildirim, kişinin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, kimliğine ilişkin bilgiler ve sayısal imzasının bulunması kaydıyla elektronik ortamda; bunun mümkün olmaması halinde posta ile yapılabilir. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne elektronik ortamda yapılacak bildirimler de adres beyan formu doldurulmak suretiyle yapılır. Genel Müdürlükçe bildirim gerekli kontrolleri yapıldıktan sonra herhangi bir eksiklik yoksa işleme alınır. Herhangi bir eksikliğin tespiti halinde, ilgiliye bildirimini işleme alınmama gerekçesini içeren elektronik ileti gönderilir (AKSUY m. 14/ 5). Yurt dışında yaşayan vatandaşlar tarafından adrese ilişkin bildirimler dış temsilciliklere, dış temsilcilik bulunmaması halinde kayıtlı oldukları yerin nüfus müdürlüğüne posta ile yapılır. Posta ile yapılan bildirimlerde yerleşim yerine ilişkin standart adres beyan formunun kullanılması zorunludur. Beyan formundaki tarih ile postaya verilmiş tarihi arasında fark olması halinde postaya verilmiş tarihi, ancak zarf üzerindeki tarihin tespit edilememesi durumunda nüfus müdürlüğü veya Genel Müdürlük tarafından teslim alındığı tarih esas alınır (AKSY m. 15/2-3).

Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adres bilgilerini kullanma ve alma yetkisi hakkında Nüfus Hizmetleri Kanunu, Adres Kayıt Sistemi Yönetmeliği ve Adres Kayıt Sistemi Uygulama Yönergesinde hükümler mevcuttur. İçişleri Bakanlığı, talepleri halinde kurumlara, usul ve esasları Bakanlıkça tespit edilmek üzere adres bilgilerini elektronik ortamda Adres Paylaşımı Sistemi ve Kimlik Paylaşımı Sistemi çerçevesinde verebilir (NHK m. 52/1). Adres bilgisini; İçişleri Bakanlığı, kurumlar²⁹, adres kaydının sahipleri, almaya yetkilidir (AKSY m. 20/1, AKSUY m. 43/1). Yerleşim yeri adresi ve diğer adres bilgileri kurumlar ve muhtarlıklarca Kimlik Paylaşımı Sistemi üzerinden temin edilebilir. Kimlik Paylaşımı Sistemi üzerinden adres bilgisini alamayan kurumların, gerekçesini açıkça yazılı olarak belirtmeleri halinde Bakanlık veya Mülki İdare amirinin emriyle adres bilgisi verilebilir. Bunun dışında yerleşim yeri ve diğer adres bilgilerinin verilmesi kişinin rızasına bağlıdır (AKSUY m. 43/6).

III. ADRES KAYIT SİSTEMİ TEBLİGAT HUKUKU İLİŞKİSİ

Tebliğat³⁰ kavramı tebliğ³¹ kavramının çoğulu olmakla beraber, her iki kavram da tekil anlamda kullanılmaktadır. Tebliğ ya da tebligat, yetkili makam veya onun aracılığı ile birtakım hukuki işlemlerin, kanunda öngörüldüğü şekilde bu işlemlerin hukuki sonuçlarından etkilenmesi amaçlanan, muhataba veya muhatap adına kabule yetkili şahıslara yazılı olarak bildirim ve bildirim yapıldığının, kanunda öngörüldüğü şekilde belgelendirilmesi işlemidir³². Muhataba veya muhatap adına kabule yetkili şahıslara bu tebligatın yapılabileceği yerleri Tebligat Kanunu'na göre şu şekilde sınıflandırabiliriz: Elektronik adrese tebligat, adreste tebligat, adres dışında tebligat ve ilan yoluyla tebligat. *Elektronik tebligat*; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere zorunlu olarak, tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen diğer kişilere ise ihtiyari olarak elektronik yolla, elektronik tebligat adresleri-

²⁹ Kurum tabiri, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü dışındaki diğer kamu kurum ve kuruluşlarını ifade eder (NHK m. 3/1-l)

³⁰ Tebligat: "Bildirim", Büyük Türkçe Sözlük, <http://tdkterim.gov.tr/bts/>, ET 17.04.2013, saat 14.23. Tebligat: "Tebliğler", Ferit Develioğlu, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara 1970, s. 1254.

³¹ Tebliğ: "Bildirme, haber verme, bildiri", Büyük Türkçe Sözlük, <http://tdkterim.gov.tr/bts/>, ET 17.04.2013, saat 14.23. Tebliğ: "Yetiştirme, eriştirme, bitiştirme; götürme, taşıma", Develioğlu, s. 1254.

³² Yılmaz/ Çağlar, s. 39; Timuçin Muşul, Tebligat Hukuku, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 41; Seyithan Deliduman, Tebligat Hukuku Bilgisi, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 15; Özkes/ Hanağası, s. 87; Yavuz Alangoya/ Kamil Yıldırım/ Nevhis De-ren-Yıldırım, Medeni Usul Hukuku Esasları, 8. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2011, s. 177; "Yazılı bildirim (tebligat) bir davaya ilişkin işlemleri o davayla ilgili kişilere (taraf, vekil gibi) bildirmek için, mahkemece yasaya uygun biçimde yapılan bir belgelendirme işlemidir", Önen, s. 107.

ne yapılan tebligattır (TebK m. 7/a)³³. *Adres dışında tebligat*; kendisine tebligat yapılacak şahsın müracaatı veya kabulü ile adresi dışında yapılacak tebligattır (TebK m. 10/3). Adres dışında yapılan tebligatın diğer bir hali ise, celse esnasında veya kalemde, soruşturmaya, davaya ya da takibe ait evrakın, taraflara, ilgili üçüncü kişilere, katılana veya vekillerine tutanağa geçirilmek suretiyle veya imza karşılığında, tebliğ konusu belirtilerek tevdi edilmesidir (TebK m. 36)³⁴. *İlanen tebligat*, adresi meçhul olanlara gazete³⁵ ve elektronik ortamda³⁶ ilan suretiyle yapılan tebligattır (TebK m. 28/1, 29). *Adreste tebligat*, Tebligat Kanunu'nun esas olarak kabul ettiği ve bir kimsenin oturduğu veya çalıştığı yerde, bu muhataba veya muhatap adına kabule yetkili kişilere yapılan tebligattır³⁷.

Tebliğat Kanunu'nun hükümleri incelendiğinde esas olan tebligat, adreste tebligattır (TebK m. 10, 11, 16, 17). Yani tebliğ memuru, muhataba veya muhatap adına kabule yetkili kişilere tebligat, esas olarak adreste yapacaktır. Elektronik adres hariç olmak üzere, adres, herhangi bir toprak parçası veya binanın coğrafi konumu ve işlevi açısından tanımlanmasıdır (AKSY m. 4/1-a). Adres Kayıt Sistemi ise, Türk vatandaşlarını ve Türkiye'de herhangi bir amaçla en az altı ay süreli yabancılara mahsus ikamet tezkeresi alan yabancıların yerleşim yeri ve diğer adreslerinin tutulmasını kapsar (AKSY m. 1). Adres Kayıt Sistemi açısından adres; yerleşim yeri ve diğer adresleri kapsar. Tebligat Hukuku açısından ise adres; Tebligat Kanunu 9/1-1 hükmünden de anlaşılacağı üzere geniş olup, ikametgâh (yerleşim yeri), iş yeri adresi ve mesken kavramlarını kapsar. Tebligat, muhatabın bilinen bu adreslerinden herhangi birisinde yapılabilir. Tebligatın yapılacağı yer bakımından, ikametgâh, mesken ve işyeri adresleri arasında bir fark yoktur³⁸.

³³ Tebligatı çıkaran merci, elektronik tebligat mesajını İdare tarafından verilen elektronik tebligat adresi aracılığıyla İdareye iletir (Elektronik Tebligat Yönetmeliği (RG, T. 19.01.2013, S. 28533) m. 8). Kendisine elektronik tebligat mesajı ulaşan İdare, bu mesajı zaman damgasıyla ilişkilendirerek muhatabın elektronik tebligat adresine; muhatap diğer bir hizmet sağlayıcıdan elektronik tebligat adresi almış ise, bu hizmet sağlayıcının sunucusuna iletir. Kendisine elektronik tebligat mesajı ulaşan diğer hizmet sağlayıcıları da bu mesajı zaman damgasıyla ilişkilendirerek muhatabın elektronik tebligat adresine iletir (ETY m. 9/1).

³⁴ **Deliduman**, s. 58-59.

³⁵ 7201 sayılı Tebligat Kanunu gereğince yayınlanacak ilanların, tebligatı çıkaran merciin tayin edildiği gazetede yayımlanması mecburidir. İlanen tebligatın yayınlanacağı gazete, vasıfları tesbit edilen gazetelerden biri değilse, tebligatı çıkaran merci bunu icab ettiren hususi sebebi, ilanla birlikte Kuruma veya valiliğe bildirmekle ödevlidir. Bu ödev yerine getirilmez veya vasıfları tesbit edilen gazetelerden birinin ismi tasrih edilmezse, tebligat ilanı genel usule göre yayımlanır (195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun (RG, T. 09.01.1961, S. 10702) m. 33)

³⁶ Elektronik ortamda yapılan ilanlar ise Basın İlan Kurumu'nun internet sitesinden yapılmaktadır. <http://e-uygulama.bik.gov.tr/bikProject/kurum/internetIlanSorgu.seam?gunluk=false&kategori1=TBLGT&cid=39762>

³⁷ **Muşul**, s. 119; **Deliduman**, s. 55-56.

³⁸ **Muşul**, s. 121; **Deliduman**, s. 56; **Özkes/ Hanağası**, s. 103.

Adres Kayıt Sistemi'nde tutulan bu adreslerin Tebligat Hukuku açısından tebligat yapılacak olan adres olarak kullanılması Nüfus Hizmetleri Kanunu m. 52/3 nedeniyle bir zorunluluktur. Zira madde hükmüne göre kurumlar, yürütecekleri iş ve işlemlerde Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nde tutulan adres bilgilerini esas alırlar (NHK m. 52/3). Tebligat Kanunu değişikliği ilgili madde gerekçesinde de bu durum ifade edilmektedir³⁹. Yukarıda Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adres bilgilerine ulaşabilecek olan kişi ve kurumları belirttik. Burada Tebligat Kanunu'na göre tebligat çıkarabileceklere değinmek gerekir. Kazaî merciler, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hûkmî şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır (TebK m. 1). Nüfus Hizmetleri Kanunu'na göre Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adres bilgilerinin kullanılması zorunluluğu olduğuna göre, Adres Kayıt Sistemi'ne erişebilecek kişi ve kurumlar dâhiline Tebligat Kanunu'nun 1. maddesinde yer alanlarında dâhil edilmesi gerekir.

Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresleri güncel olan ve değişiklikleri zamanında bu sisteme bildiren kişilere yapılacak tebligatlarda, muhatap veya muhatap adına tebligatı almaya yetkili kişiler adreslerinde olacaklarından, sorunla karşılaşılmayacaktır. Zira tebligat isteyen kişi, o kişinin Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresten başka bir adres bildirirse bile Tebligat Kanunu m. 10/2 ve 21 hükmü gereğince, ilk tebligat yapılamayacağından ikinci tebligat Adres Kayıt Sistemi'nde tutulan ve güncel olan adrese yapılacaktır. Aynı şekilde adres değişikliği olması durumunda da yeni adresinde zamanında Adres Kayıt Sistemi'ne bildiren kişilere Tebligat Kanunu 35/2 hükmü gereğince tebligatlar yeni adreslerine yapılacaktır. Bu adres kayıtlarının güncelliğini zamanında takip eden kişilerin yararına bir durumdur. Ancak Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresleri gerçeği yansıtmayan ve güncel olmayan ya da bu sistemde hiç adres kaydı bulunmayan kişilere yapılacak tebligatlarda bazı durumlar söz konusu olacaktır ve muhataplar bakımından sakıncalar doğurabilecektir. Aynı zamanda adres bilgilerini mazereti nedeniyle veya kısa süre önce değiştirenler ve taşınma telaşları nedeniyle adres değişikliklerini ilgili yerlere zamanında bildirmeyenler bakımından da bazı sakıncalar doğurabilecektir. Bu kişilerin mağduriyet yaşamamaları için kanunda bazı değişiklikler yapılabilir. Değişiklik önerilerimize çalışmamızın ileriki bölümlerinde değinilmiştir. Gerçek kişilerde Adres Kayıt

³⁹ 6099 sayılı Kanun 3. maddesinin hükümet gerekçesi, <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariyasamaları/Kanunlasan/2011Yili/Kanunlasanlar.html>, ET. 12.09.2013.

Sistemi'ndeki adresin doğruluğunu takip bakımından söylenenler, tüzel kişilerin de resmi kayıtlardaki adresleri için geçerlidir⁴⁰. Bundan sonraki bölümde Tebligat Kanunu'nda yapılan değişikliklere değinilecektir.

§ 2. TEBLİGAT KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ

I. GENEL OLARAK

Tebligat Kanunu'nda yapılan değişiklikler sonrası maddeler (TebK m. 10/2, 21/2, 23/8, 35/2, 35/5 ve 49) incelendiğinde; Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresleri güncel olan ve değişiklikleri zamanında bu sisteme bildiren kişilere yapılacak tebligatlarda, muhatap veya muhatap adına tebligatı almaya yetkili kişilerin bu adresleri tebliğe elverişli adresi olacağından, sorunla karşılaşılacaktır. Zira tebligat çıkarılmasını isteyen kişi, o kişinin Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresten başka bir adres bildirirse bile Tebligat Kanunu 10/2 hükmü gereğince, ilk tebligat yapılamayacağından ikinci tebligat Adres Kayıt Sistemi'nde tutulan ve güncel olan adrese yapılacaktır. Aynı şekilde adres değişikliği olması durumunda da yeni adresini zamanında Adres Kayıt Sistemi'ne bildiren kişilere Tebligat Kanunu 35/2 hükmü gereğince tebligatlar yeni adreslerine yapılacaktır.

Ancak Adres Kayıt Sisteminde bulunan adresleri güncel olmayan ya da Adres Kayıt Sisteminde adresleri hiç bulunmayan kişiler bakımından ise bazı sonuçlar doğacaktır. Tebligat Kanunu'nun 10, 21 ve 49. maddeleri uyarınca Adres Kayıt Sistemi'nde tutulan adresleri güncel olmayan ve gerçeği yansıtmayan kişiler bakımından, bu adresler tebligat adresleri kabul edilecektir ve tebligatlar buraya yapılacaktır. Aynı şekilde Adres Kayıt Sistemi'nde adres kaydının bulunması durumunda adres meçhul sayılamayacağından, bu durumda ilan tebligat yapılamayacaktır (TebY m. 48). Tebligat Kanunu'nun 28. ve 35. maddeleri uyarınca ise Adres Kayıt Sistemi'nde hiçbir adres kaydının bulunmamasına sonuç bağlanmaktadır. Adresini değiştirmiş ve bunu Adres Kayıt Sistemi'ne bildirmemiş ve bu sistemde hiç adres kaydı bulunmayan muhataplara yapılacak tebligat eski adreslerine yapılacaktır.

⁴⁰ **Özekes/ Hanağası**, s. 120; "Uygulamada bazı kazai mercilerin tüzel kişilere örneğin şirketlere işbu adres, Adres Kayıt Sistemi'nden temin edilmiştir, Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası gereğince işlem yapılarak tebligat evrakının iade edilmemesi gerekir şeklinde meşruhat içeren tebligat çıkarıldığı görülmüştür. Mernis adrese dayalı kayıt sisteminde sadece gerçek kişilerin kaydı tutulur. Bu nedenle tüzel kişiler için örneğin şirketler için bu şekilde tebligat çıkarılamaz ve Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebligat yapılamaz. Bu şekilde çıkarılan tebligat evrakının yukarıda belirtilen nedenle çıkış merciine iadesi gerekir.", **Canan Ruhi/ Ahmet Cemal Ruhi**, Tebligat Hukuku Bilgisi, Seçkin Yayıncılık, Mayıs 2012, s. 108.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde değişiklikleri iki başlıkta inceleyeceğiz; Adres Kayıt Sistemi'nde bir adresin bulunması hali ve Adres Kayıt Sistemi'nde adres kaydının bulunmaması hali.

II. ADRES KAYIT SİSTEMİNDE ADRES KAYDININ BULUNMASI HALİ

Bu bölümde Tebligat Kanunu'nun "bilinen adrese tebligat" başlıklı 10., "tebliğ imkânsızlığı ve tebellüğden imtina" başlıklı 21. ve "tapu idarelerince yapılacak tebligat" başlıklı 49. maddeleri incelenecektir. Tebligat Kanunu'nda yapılan değişikliklerle birlikte, Adres Kayıt Sistemi'nde bir adres kaydı mevcut olduğu sürece, adresin meçhul sayılması⁴¹ ve adres araştırması yapılması mümkün değildir⁴² ve Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre de tebligatın yapılması mümkün değildir⁴³. Adres Kayıt Sistemi'nde bir adres kaydı söz konusu

⁴¹ "...davalılardan M. A., G. K., G. E., T. Ç., K. K. ve O. A. K.'un adresinin tesbit edilememesi muhtarlık kayıtlarında ve Tapu Müdürlüğünde de adreslerinin olmadığından bahisle Tebligat Kanunu'nun 28. maddesi gereğince adresi meçhul kişiler kabul edilerek ilan tebligat yoluna gidilmiş ise de, Tebligat Kanunu'nun 29. maddesi gereğince askı ilan tutanağı düzenlenmediğinden yapılan tebligat geçersizdir. Davalı K. K. haricindeki, ilan tebligat yapılan davalıların, taşınmazdaki hisselerini satış yoluyla edinmeleri karşısında. Tapu Müdürlüğünden tapu resmi senet örnekleri getirilerek, temin edilecek nüfus bilgilerine göre adres kayıt sistemindeki adreslerinin teminiyle tebligat yapılması mümkün iken, bu yönde bir araştırma yapılmamıştır. Yine davalı K. davadan önce 1999 yılında öldüğü halde dava dilekçesi ve duruşma gününün ilan tebliğ edilmesi de usulsüzdür..." **Y.6.HD**, 17.10.2011 T., E. 6469, K. 10975. Aynı yönde **Y.11.HD**, 07.04.2011 T., E. 3727, K. 4014; **Y.4.HD**, 20.06.2012 T., E. 7262, K. 10928, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

⁴² **Akil**, s. 255.

⁴³ "Tebligat Kanunundaki 6099 S.Y. ile yapılan değişiklik sonrası borçlunun adres kayıt sisteminde adresinin bulunması durumunda artık 35. maddeye göre tebligat yapılması mümkün değildir. Somut olayda, 19.1.2011 ve 1.2.2011 tarihlerinde farklı adreslere çıkarılan satış ilanı tebligatları iade dönünce, 3.2.2011 tarihinde borçlunun mernis adresine tebligat çıkarılmış ancak tebliğ edilmeden iade edilmiş, bunun üzerine "P... Şantiyesi E -5 yolu üzeri migros karşısı (İskenderun yolu üzeri) İskenderun Hatay" adresine çıkarılan tebligat TK m. 35'e göre 3.2.2011 tarihinde tebliğ edilmiştir. 3.2.2011 tarihinde "mernis adresi" şerhiyle çıkarılan satış ilanı tebligatı, TK 21. maddesine göre muhtara tebliğ edilmesi gerekirken iade edilmesi usulsüzdür. Ayrıca borçlunun mernis adresinin bulunması durumunda ise artık 35. maddeye göre tebligat yapılamaz. Açıklanan nedenlerle, borçlunun adres kayıt sistemindeki adresine çıkarılan tebligat usulüne uygun tebliğ edilmediği gibi, adres kayıt sistemindeki adres tespit edildikten sonra TK 35. maddeye göre tebligat çıkarılması da mümkün olmadığından borçluya çıkarılan satış ilanı tebligatı geçerli değildir..." **Y.12.HD**, 04.07.2012 T., E. 9229, K. 23555. Aynı yönde **Y.12.HD**, 04.07.2012 T., E. 8822, K. 23440; **Y.12.HD**, 04.06.2012 T., E. 5512, K. 18886; **Y.12.HD**, 05.06.2012 T., E. 1462, K. 19240; **Y.12.HD**, 25.06.2012 T., E. 5697, K. 22149; **Y.12.HD**, 08.06.2012 T., E. 6315, K. 20870; **Y.3.HD**, 06.06.2012 T., E. 11610, K. 14418; **Y.6.HD**, 10.04.2012 T., E. 2849, K. 5688; **Y.6.HD**, 19.10.2011 T., E. 6419, K. 11215; **Y.3.HD**, 28.05.2013 T., E. 9475, K. 13420; **Y.6.HD**, 28.01.2013 T., E. 16718, K. 1086; **Y.15.CD**, 16.10.2012 T., E. 12574, K. 43532; **Y.6.HD**, 05.07.2012 T., E. 7290, K. 10144; (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

ise Tebligat Kanunu'nun 10. ve 21. maddeleri uygulama alanı bulacaktır. Birbirleriyle bağlantıları dolayısıyla 10. ve 21. maddeleri bir başlık altında 49. maddeyi ise diğer bir başlık altında inceleyeceğiz. Ayrıca tebligat mazbatasında nelerin bulunması gerektiğini düzenleyen Tebligat Kanunu'nun 23. maddesi de diğer başlıklar içinde incelenecektir.

A. Tebligat Kanunu'nun 10. ve 21. Maddelerinin İncelenmesi

Tebligat Kanunu'nun 10. maddesine göre tebligat, tebliğ yapılacak şahsın bilinen son adresinde yapılır. Bilinen en son adresin tespitinde, tebliğ isteyen beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgeler esas alınır (TebY⁴⁴ m. 16/1 son cümle). Tebligat Kanunu'nun 10. maddesine eklenen ikinci fıkra ile yukarıdaki usullerle tespit edilen en son adresin tebligata elverişli olmadığı anlaşılması veya tebligat yapılmaması halinde, muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilecektir ve tebligat buraya yapılacaktır. Ayrıca başkaca adres araştırması yapılmayacaktır. Eğer Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adrese tebligat yapılıyorsa, Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 79/2.maddesine göre renkli bastırılan tebligat zarfında⁴⁵ adresin, muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilmelidir (TebY m. 16/2). Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre gösterilen adres, muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

Bu maddelerin uygulanması açısından iki olasılık söz konusu olabilir. Bilinen en son adres ile Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresin farklı olması veya bilinen en son adres ile Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresin aynı olması halleri söz konusu olabilir.

1. Bilinen en son adres ile Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresin farklı olması durumunda, tebligat ilk önce bilinen en son adrese çıkarılacaktır. Maddeye göre öncelikle bilinen en son adrese tebligat yapılacaktır. Muhataba daha kolay ulaşılabilecek bir adres biliniyorsa oraya tebligat yapılması

⁴⁴ Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik RG, T. 25.01.2012, S. 28184.

⁴⁵ Bu Yönetmeliğe ekli örneklere göre bastırılacak evrakın beyaz renkte olması gerekir. Ancak, 16'ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca adres kayıt sistemine göre düzenlenecek tebliğ zarfı açık mavi renkte bastırılır (TebY 79/2).

imkânı açık tutulmuştur⁴⁶. Yani bu düzenleme ile terditli bir tebligat süreci öngörülmektedir⁴⁷. Eğer tebligat yapılacak muhatap, Adres Kayıt Sistemi'nde farklı adres görünmesine rağmen, bilinen en son adreste oturmakta ise tebligat muhataba yapılacaktır. Koşulları oluşmuşsa Tebligat Kanunu'nun 20. ve 21/1. maddeleri hükmü uygulanabilir. Adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkarılan tebligatlar hariç olmak üzere, muhatap veya muhatap adına tebliğ yapılabilecek olanlardan hiçbiri gösterilen adreste sürekli olarak bulunmazsa, tebliğ memurunun, adreste bulunmama sebebini bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar heyeti veya meclisi üyeleri, kolluk amir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ mazbatasına yazıp imzalatması, imzadan çekinmeleri halinde bu durumu yazarak imzalaması gerekir. Yeni adres, tebliğ memuru tarafından tespit edilmişse bu adres, tebliğ mazbatasındaki mahsus yerine ve tebliğ evrakındaki adresin bulunduğu tarafa yazılır. Yeni adres, tebliğ memurunun tevzi bölgesi dâhilinde bulunduğu takdirde tebligat o adrese yapılır. Yeni adres, aynı PTT merkezinin diğer bir tevzi bölgesinde veya başka bir PTT merkezinin mıntıkası içinde bulunursa, tebliğ evrakı yeni adreste tebliğinin temini için memur tarafından bağlı olduğu merkeze iade olunur. Muhatap ölmüşse veya gösterilen adresten sürekli olarak ayrılmış ve yeni adresi de tebliğ memurunca tespit edilememişse tebligat evrakı, tebligatı çıkaran mercie geri gönderilir (TebY m. 30).

Yeni adresin tebliğ memurunca tespit edilememesi nedeniyle tebligat evrakı, tebligatı çıkaran mercie geri gönderildiğinde yani, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makamın bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığına anlaşılması ya da tebligat yapılmaması halinde, yani muhatap bilinen en son adresinde oturmuyorsa, taşınmışsa veya hiç oturmamışsa muhatapın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresi bilinen son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır⁴⁸. Bu durumda bilinen en son adrese gelen tebliğ memuru, tebligatı, Tebligat Kanunu m. 21 hükmüne göre yapmayıp, iade edilecektir. Tebligatı çıkaran mercinin veya posta memurunun Adres Kayıt Sistemi dışında ayrıca bir adres araştırması yapma yükümlülüğü yoktur⁴⁹. Başkaca araştırma

⁴⁶ **Muşul**, s. 123; **Akil**, s. 255; **Ahmet Cemal Ruhi**, "Tebligat Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve Borçlar Kanunu Sempozyumu, (Ankara Barosu, 25-25 Mart 2011, s. 8-9); 6099 sayılı Kanun'un 3. maddesinin hükümet gerekçesi, http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2011Yili/Kanun_lasanlar.html, ET. 12.09.2013.

⁴⁷ **Özbay**, s. 137.

⁴⁸ **Ruhi**, s. 8-9; **Muşul**, s. 123; **Akil**, s. 255; 6099 sayılı Kanun'un 3. maddesinin hükümet gerekçesi, <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2011Yili/Kanunlasanlar.html>, ET. 12.09.2013.

⁴⁹ **Yılmaz/ Çağlar**, s. 185, 370; **Muşul**, s. 126; **Özbay**, s. 137.

yapmadan sadece muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresini araştıracağıdır ve tebligatı bu adrese yapacaktır (TebK m. 10/2, TebY m. 31/2)⁵⁰. Adres Kayıt Sistemi'ndeki adrese çıkarılan tebligatta, renkli bastırılan tebligat zarfı kullanılır ve adresin muhatabın Adres Kayıt Sistemi'ndeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilir (TebY m. 16/2). Bu şekilde meşruhata yer verilmeden ve diğer usuller uygulanmadan doğrudan Adres Kayıt Sistemine Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre yapılacak yapılan tebligatlar usulsüzdür⁵¹.

Tebligat mazbatasına adresin muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresi meşruhatına yer verilerek çıkarılan ikinci tebligatta da, iki olasılık sözkonusu olabilir. Eğer muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresi ile halen oturmakta olduğu adres aynı ise muhataba tebligat yapılacaktır. Bu durum yukarıda belirttiğimiz gibi adres bilgilerinin güncelliğini zamanında takip eden vatandaşların lehinedir. Eğer muhatap Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış ise bu durumda Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi devreye girecektir. Gösterilen adres muhatabın Adres Kayıt Sistemi'ndeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır (TebK m. 21/2). Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri bu du-

⁵⁰ "... Bilinen en son adresini tebliğ işleminin yapılacağı icra takip dosyası kapsamına göre belirlenmesi gerekir; İcra Müdürlüğüne UYAP vs. gibi adres, araştırması yapılarak belirlenecek adreslerin bilinen en son adres olarak kabulü mümkün değildir. Bu nedenle artık 7201 sayılı Tebligat Kanununun 10/2. maddesi uyarınca borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilerek bu adrese tebligat yapılmasının koşulları oluşmuştur. O halde icra müdürlüğüne, alacaklımın, borçlunun adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 10/2 ve 21/2. maddeleri gereğince tebligat yapılması yönündeki talebinin, borçlunun UYAP sisteminde yer alan tüm adreslerine tebligat çıkarılması gerektiği nedeni ile reddedilmesi yasaya aykırı olduğundan...", **Y.12.HD**, 28.02.2012 T., E. 2011/21272, K. 5333, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

⁵¹ "...Somut olayda, 6100 Sayılı HMK 120. maddesi uyarınca şikayetçi borçlu adına gider avansı yatırmasına dair çıkarılan muhtıranın, icra dosyasında ödeme emri tebligatı yapılan "İstiklal Mah., İ... Cad., No: ..., İncirliova Aydın" adresine gönderilmeksizin doğrudan, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine tebliğ edildiği görülmüştür. Buna göre borçlunun bilinen en son adresi olan icra takip dosyasında kendisine ödeme emri tebliğ edilen adrese herhangi bir tebligat çıkarılmaksızın doğrudan adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine yapılan tebliğ işlemi 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 10. maddesine aykırı olduğundan, usulsüzdür...", **Y.12.HD**, 27.06.2012 T., E. 8019, K. 22714. Aynı yönde **Y.6.HD**, 05.06.2012 T., E. 5582, K. 8382; **Y.6.HD**, 22.11.2011 T., E. 7742, K. 12931, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

rumda tebliğ olunacak şahsa tebligat yapıldığının haber verilmesi için en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya bildirimde bulunulması yönünde hükümlere yer verilmemiştir⁵². Ancak bu durumda kanun veya yönetmelikte haber verme için bildirimde bulunma zorunluluğunun getirilmesi yerinde olduğu haklı olarak ifade edilmiştir⁵³. Zira bu durum geçerli bir mazereti nedeniyle yeni adresini Nüfus Müdürlüğü'ne bildirmeyen vatandaşın cezalandırılmasına neden olabilir.

2. Bilinen en son adres ile Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresin aynı olması durumunda, eğer ilk çıkarılan tebligat Adres Kayıt Sistemi araştırması yapılmadan bilinen en son adres olarak çıkarılmış ise ve muhatap o adreste oturmakta ise tebligat gerçekleştirilecektir. Ancak bu adrese çıkarılan tebligat, tebligata elverişli olmaması veya tebligat yapılmaması nedeniyle iade edilmişse, bu durumda Adres Kayıt Sistemi araştırması yapılır ve bulunan adrese yukarıda belirttiğimiz usullerle tebligat yapılır. Aynı şekilde tebligat mazbatasına adresin muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresi meşruhatına yer verilmemişse yukarıda belirttiğimiz gibi ilk çıkarılan adres bilinen en son adres kabul edilecek ve sonraki çıkarılan tebligatta Adres Kayıt Sistemi araştırması yapılacak ve bulunana adrese çıkarılan tebligat mazbatasında buna ilişkin meşruhata yer verilerek bu adrese tebligat yapılacaktır⁵⁴.

Ancak tebligat çıkarılması talebinde bulunana kişi muhatabın adresinden emin değilse veya muhatabın adresini bilmiyorsa bu durumda tebligatı çıkaran merciden doğrudan muhatabın Adres Kayıt Sistemi'ndeki adresine tebligat çıkarılmasını isteyebilir ve tebligatı çıkaran merci bu talebi yerine getirmek zorundadır⁵⁵. Eğer muhatap bu adreste oturmuyorsa nasıl bir yol izlenecektir. Tebligat ilk çıkarılan tebligatla yapılmış mı sayılacaktır yoksa tekrar Adres Kayıt

⁵² "...Somut olayda her ne kadar borçlunun memris adresine yapılan tebligatın Tebligat Kanunu 21 ve Tebligat Tüzüğü 28. maddelerine aykırılık gerekçesiyle şikâyetin kabulüne karar verilmiş ise de; 6099 sayılı Yasa ile değişik 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi ve Tebligat Kanunu Yönetmeliği 31. maddesi birlikte değerlendirildiğinde, şahsın memris adresine tebligat yapılması halinde nerede olduğunun komşu, kapıcı, yönetici gibi kimselerden araştırılması ve şahsın adreste bulunmama nedeninin tebliğe işlenmesi geçerlilik şartı değildir. Şu halde tebliğ usulüne uygun kabul edilerek şikâyetin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...", **Y.12.HD**, 31.05.2012 T., E. 1089, K. 18617, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

⁵³ **Akil**, s. 257.

⁵⁴ "...Öte yandan 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 23/8. maddesi uyarınca, tebligatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna dair kaydın tebligat evrakı üzerine yazılması zorunludur...", **Y.12.HD**, 27.06.2012 T., E. 8019, K. 22714. Aynı yönde **Y.6.HD**, 05.06.2012 T., E. 5582, K. 8382; **Y.6.HD**, 22.11.2011 T., E. 7742, K. 12931, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

⁵⁵ **Ruhi**, s. 9.

Sistemi'nde yer alan bu adrese tebligat çıkarılıp tebliğ bu durumda mı yapılmış sayılacaktır?

Yargıtay'ın bu konu verdiği bir kararının önemli bölümlerini konunun önemi dolayısıyla yer vereceğiz. "... Tebligat Kanunu'nun 10. maddesine eklenen ikinci fıkrasında gerçek kişilere yapılacak tebligatla ilgili olarak iki aşamalı bir yol benimsenmiştir. Muhatabın adresi takip alacaklısı (veya davacı) tarafından bildirilecek ve normal tebligat çıkarılacaktır. Bildirilen adresin muhatabın Adres Kayıt Sistemi'ndeki adresi veya başka bir adresi olması arasında fark bulunmamaktadır. Bildirilen adrese çıkarılan tebligatın bila tebliğ iade edilmesi halinde, muhatabın Adres Kayıt Sistemi'ndeki yerleşim yeri adresine Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre çıkarılacaktır. Tebligat Kanunu'nun 10/2 ve 21/2.maddelerini farklı şekilde yorumlayarak muhatabın Adres Kayıt Sistemi'ndeki yerleşim yeri adresine başka adresi bilinmiyor diyerek doğrudan doğruya 21/2.maddesine göre tebligat çıkartılması doğru olmaz. Bu davranış Anayasanın 36.maddesine aykırı olur ve muhatabın savunma hakkının kısıtlanması anlamına gelir. Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi aynı zamanda özünde cezalandırmayı da amaçlayan bir düzenleme içermektedir. Yasa koyucu 5490 Sayılı Kanuna göre doğru adresini zamanında nüfus müdürlüğüne bildirmeyen vatandaşın cezalandırılmak amacını gütmüştür. Tebligat yasasının dar yorumlanması geçerli bir mazereti nedeniyle yeni adresini zamanında nüfus müdürlüğüne bildiremeyen veya önemli bir mazereti nedeniyle (yatarak hastanede tedavi gören hasta gibi) bir kaç aylığına adresinden ayrılmak zorunda kalan vatandaşın cezalandırılmasına neden olur. Yasanın yorumunda yardımcı kaynak olan madde gerekçelerini dikkate almak gerekir. Tebligat Kanunu'nda değişiklik yapılan madde gerekçelerinden açıkça anlaşılacağı üzere iki veya üç tebligatla sorun çözülmek istenmiştir. Hem yasa metninde, hem yasanın uygulanmasını gösteren yönetmelikte ve hem de madde gerekçesinde muhatabın sadece Adres Kayıt Sistemi'ndeki yerleşim yeri adresinin bilinen adres olarak bildirilmesi halinde doğrudan doğruya TebK 21/2'ye göre tebligat yapılacağı açıklamasına yer verilmemiş, bilakis bildirilen adrese tebligat yapılamaması halinde 21/2'ye göre tebligat yapılacağı önemle vurgulanmıştır. Adres Kayıt Sistemi'ndeki adres, tebligat yapılamayacağı açıkça anlaşılan bir adres olmadığı için, öncelikle, normal bir tebligat çıkartılarak Tebligat Kanunu'nun 21/1. maddesinde ve Tebligat Yönetmeliği'nin 30. maddesinde muhatap lehine olan araştırmaların yapılarak tebligatın kendisine ulaşması ve bilgilendirme işleminin yerine getirilmesi gerekir. Tebligatın anlamı bildirimdir. Tebligatın yazılı bildirim ve belgelendirme olmak üzere iki ana unsuru vardır. Tebligat savunma hakkı ile sıkı sıkıya bağlıdır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 30.12.2009 tarihli 2009/12-563 E.-2009/600 K. sayılı kararında da açıkça vurgulandığı üzere icra takibinin sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, itirazların yapılabilmesi ve takibin süratle sonuçlandırılabilmesi, ancak, tarafların icra takibinden usulünce haberdar edilmesi ile

mümkündür. Zira, takip borçlusunun hangi icra dairesinde aleyhine takip bulunduğunu, hakkındaki taleplerin nelerden ibaret olduğunu bilmesi ve varsa itirazlarını zamanında ve doğru merciiye yöneltebilmesi usulüne uygun olarak yapılacak tebligat ile sağlanabilir. Somut olayda şikayet konusu yapılan ödeme emri tebligatının TebK.'nın 10/2. Maddesi gözardı edilerek borçluya önceden hiçbir tebligat çıkarılmadan ve yasal şartları oluşmadan doğrudan doğruya TebK.'nun 21/2 maddesine göre çıkartıldığı ve bu tebligatın yukarıda anlatılan nedenlerle usule aykırı bir tebligat olduğu görülmüştür....”⁵⁶.

Yukarıda verilen karar incelendiğinde muhatabın adresinin, tebligat isteyen kişi tarafından bilinmemesi nedeniyle tebligatı çıkaran mercii Adres Kayıt Sistemi'nde adres araştırması yaparak doğrudan bu adrese Tebligat Kanunu'nun 21/2 hükmüne göre tebligat yaptırması usulsüz tebligat olarak nitelendirilmiştir. Karara göre ilk önce bilinen adrese tebligat yapılacak, eğer bu adrese tebligat yapılamamışsa bu durumda Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adrese tebligat yapılacaktır. Bilinen en son adresin muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresinin olup olmaması önemli değildir. Bilinen adresin Adres Kayıt Sistemi araştırmasına göre bulunmuş olmasına rağmen buraya çıkarılan tebligat yapılamazsa tebligat mercie iade edilecek ve mercii tekrar Adres Kayıt Sistemi adresine tebligat çıkaracaktır.

Ancak bu karar çoğunlukla alınmıştır ve karşı oy yazısı vardır. Konunun önemi dolayısıyla karşı oy yazısının önemli bölümlerine yer vereceğiz. “...Buna göre tebligatın öncelikle muhatabın bilinen en son adresine yapılması, bu adrese tebligat yapılamaması halinde ise tebligatın muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine gönderilmesi gerekir. Muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresinden başka bilinen bir adresi yok ise tebligatın anılan adrese gönderileceği tabiidir. Bu adrese çıkarılan tebligat evrakı üzerine tebliği çıkaran mercii tebligat çıkarılan adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğunun yazılması 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 23/8.maddesi uyarınca yasal zorunluluk olduğu gibi malumun da ilamıdır. Tebligat çıkarılan adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğu halde bu hususun tebligat evrakı üzerine yazılmamasının ise gerçeğin gizlenmesi olacağı kuşkusuzdur. Çoğunluk görüşünün aksine 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun ne 10. maddesinde ne 21.maddesinde ne de herhangi bir maddesinde, bilinen en son adrese tebligat yapılamaması halinde muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adrese önce tebligat çıkarılan adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğu yazılmaksızın, bir diğer ifade ile bu gerçeklik gizlenmek suretiyle tebligat çıkarılması gerektiğine, bu tebligatın yapılamaması halinde ikinci kez aynı adrese çıkarılacak tebligata adresin muhatabın adrese

⁵⁶ **Y.12.HD**, 11.02.2013 T., E. 2012/32459, K. 2013/3328, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğu açıklamasının yazılması gerektiğine ilişkin hiçbir düzenleme yoktur... Şu hale göre 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun hem 10. maddesi hem de 21/2.maddesi son derece açıktır. Muhatabın bilinen adresine tebligat yapılamaması ya da bilinen adresinin bulunmaması halinde tebligat, adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine, adresin “muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi” olduğu, tebligat evrakı üzerine yazılmak suretiyle çıkarılmalıdır. Çıkarılan bu tebligatın ise öncelikle adresin niteliğine göre 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 14, 16, 17, 18 ve 20.maddelerine göre yapılması gerekir. Kendisine tebligat yapılacak kimse veya tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse tebliğ işlemi aynı kanunun 21.maddesinin 1.fikrasına, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış ise 2.fikrasına göre yapılmıştır. O halde tebligat çıkarılan adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olması halinde, muhatap ya da muhatap yerine tebligatı alabilecek kimselerden birisi var ise tebligatın onlara yapılması, muhatap geçici ayrılmış ise 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 21.maddesinin 1.fikrasına göre tebliğ işleminin yapılması, muhatabın o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olduğunun belirlenmesi durumunda ise 2.fikraya göre tebligatın yapılması gerekir. Kısacası çoğunluğun muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresine önce adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğu belirtilmeksizin bir tebligat çıkarılıp, bu tebligatın yapılamaması halinde bu kez aynı adrese, adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğu şerhi verilmek suretiyle tebligat çıkarılması gerektiği görüşüne katılmıyoruz. Muhatabın bilinen adresine tebligat yapılamaması ya da bilinen adresinin olmaması halinde tebligat çıkarılan adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olması durumunda bu şerhin verilmek suretiyle tebligatın çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz. Somut olayda icra takip dosyasında şikâyetçinin bilinen adresinin olmadığı görülmektedir. Bu nedenle borçlunun adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi bilinen en son adres kabul edileceğinden bu adrese adresin muhatabın adrese dayalı kayıt sistemindeki adresi olduğu yazılmak suretiyle tebligat çıkarılmasında ve 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 21.maddesinin 2.fikrasına göre tebligat yapılmasında yasaya aykırılık olmadığından tebliğ işlemi usulüne uygundur.”⁵⁷.

Kanaatimizce kanuni düzenleme dikkate alındığında tebligatın çıkarılmasını isteyen kişi muhatabın adresinin tam olarak bilmiyorsa bu durumda tebligat, muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresine, tebliğ mazbatasına tebligatın Adres Kayıt Sistemi'ndeki adrese yapılması hakkında meşruhata yer vermesi şartıyla, doğrudan yapılabilir. Eğer muhatap gösterilen adreste, yani Adres

⁵⁷ Kararın karşı oy yazısı, **Y.12.HD**, 11.02.2013 T., E. 2012/32459, K. 2013/3328, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

Kayıt Sistemi'nde yer alan, hiç oturmamış veya adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebligatı maddede yer alan usullerle gerçekleştirecektir (TebK m. 21). Ayrıca Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 16/2 maddesine göre kişinin adres araştırması hakkında, başkaca araştırma yapılmadan sadece Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresi araştırılır. Zaten başta muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresi araştırılmış ve bulunan adrese tebligat çıkarılmıştır. Bu durumda tekrar araştırma yapmaya gerek yoktur ve tebligat bu adrese yapılmalıdır. Ayrıca 6099 sayılı Kanun'un ilgili madde gerekçesine göre, "Yapılan yeni düzenlemeyle, önce yine bilinen en son adrese tebligat yapılacaktır. Böylelikle, muhataba daha kolay ulaşılabilecek bir adres biliniyorsa oraya tebligatın yapılması imkânı açık tutulmuştur. Ancak, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makamın bildirdiği adresin tebligata elverişli olmadığı anlaşılması ya da bu adrese tebligat yapılamaması halinde, muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresini en son adresi kabul edilecek ve tebligat buraya yapılacaktır"⁵⁸. Gerekçe incelendiğinde Adres Kayıt Sistemi'nden başka bir adrese tebligat çıkarılması imkânı açık tutulmuştur, aksine doğrudan Adres Kayıt Sistemi'nde tebligatın çıkarılabilmesi yasaklanmamıştır. Muhatabın bilinen en son adresi olarak Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adresten başkası bilinmiyorsa, o zaman bilinen en son adres olarak Adres Kayıt Sistemi'ndeki adresi kabul edilecektir ve buraya tebliğ mazbatasına tebligatın Adres Kayıt Sistemi'ndeki adrese yapılması hakkında meşruhata yer vermesi şartıyla, doğrudan tebligat yapılabilir.

Kanaatimizce mazereti nedeniyle adres değişikliğini Nüfus Müdürlüğü'ne bildiremeyen vatandaşların hak kayıpları yaşamaması için kanunda şu şekilde hüküm yer alabilirdi: Muhatap Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adreste oturmuş ancak adresini değiştirmesine rağmen mazereti nedeniyle yeni adresini Nüfus Müdürlüğü'ne bildirememişse, tebligat memuru adreste bulunmama sebebini bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar heyeti veya meclisi üyeleri, kolluk amir ve memurlarından araştırmalı, muhatabın adresten ayrıldığını tespit ederse, bu adres, tebliğ mazbatasındaki mahsus yerine ve tebliğ evrakındaki adresin bulunduğu tarafa yazılır. Yeni adres, tebliğ memurunun tevzi bölgesi dâhilinde bulunduğu takdirde tebligat o adrese yapılır. Yeni adres, aynı PTT merkezinin diğer bir tevzi bölgesinde veya başka bir PTT merkezinin mıntkası içinde bulunursa, tebliğ evrakı yeni adreste tebliğinin temini için memur tarafından bağlı olduğu merkeze iade olunur. Bu yeni adrese de tebligat yapılmazsa tebligat evrakı iade edilmelidir ve ilk yapılan tebligattan 20 gün sonra Adres Kayıt Sistemi'nde adres araştırması yapılmalıdır ve burada bir adres kaydı bulunursa buraya tebligat yukarıda belirttiğimiz şekilde yapılmalıdır.

⁵⁸ 6099 sayılı Kanun'un 3. maddesinin hükümet gerekçesi, <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamalari/Kanunlasan/2011Yili/Kanunlasanlar.html>, ET. 12.09.2013.

Eğer tebligat memuru yeni adresi tespit edememişse, bu durumda tebligat mercie iade edilmelidir. Mercii aynı şekilde ilk yapılan tebligattan 20 gün sonra Adres Kayıt Sistemi'nde adres araştırması yapılmalıdır. Burada bir adres kaydı bulunursa buraya tebligat yukarıda belirttiğimiz şekilde yapılmalıdır. Ancak ilk yapılan tebligatta tebligat memuru muhatabın o adreste hiç oturmadığını tespit etmişse bu durumda tebligat, hiçbir araştırma yapılmadan doğrudan Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adrese yapılmalıdır.

B. Tebligat Kanunu'nun 49. Maddesinin İncelenmesi

Tabu idarelerince yapılacak tebligat başlıklı Tebligat Kanunu'nun 49. maddesine göre; Tapuda kayıtlı taşınmazların veya miras, istimlâk, cebri icra veya mahkeme ilâmı ile iktisapta bulunan hak sahipleri, adreslerini ve değiştirdikleri takdirde yenisini, buldukları yerin tapu idaresine bildirmeye mecburdur. Davetiye veya tebliğ evrakı, bu suretle bilinen son adrese gönderilir. Hak sahiplerinin adres bildirmemeleri hâlinde adres kayıt sistemindeki adresleri tebligat adresleri olarak kabul edilir.

Maddeye göre tapu idaresin tarafından, tapudaki hak sahiplerine, davetiye ve tebligat gönderilmesi gerektiğinde, bu hak sahiplerinin işlem anında bildirdikleri adreslerine veya adres değişikliği nedeniyle yeni adres bildirmişlerse, tebligatlar bu adrese yapılacaktır. Eğer hak sahipleri adres değişikliği halinde yenisini bildirmezlerse bu durumda hak sahiplerinin Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adreslerine tebligat yapılacaktır.

Maddenin değişmeden önceki uygulamasına göre tapuda adresi bulunmayan veya mevcut adresine tebligat yapılamayan ve tebliğ memuru tarafından da yeni adresi tespit edilemeyen hak sahibine ilan suretiyle tebligat yapılırdı. Ayrıca tapu idaresi tarafından ilanın bir nüshası gayrimenkulün bulunduğu köy veya mahalle muhtarına, orada mutad olan şekilde ilan edilmek üzere tevdi edilirdi. Bu suretle yapılan sonuncu ilan tarihinden itibaren on beş günün bitiminde hak sahibine tebligat yapılmış sayılırdı (Değişiklikten önceki TebK m. 49/2⁵⁹). Gerçekçede de belirtildiği gibi Adres Kayıt Sistemi'nde bir adresin yer alması durumunda adresin meçhul sayılmayacağından ilan tebligat yapılamayacaktır. Adres Kayıt Sistemi'nde bir adres olduğu sürece tebligatlar, başka adres bildirilmediği takdirde, bu adrese yapılacaktır. Adres Kayıt Sistemi'nde de bir adres bulunmazsa ancak bu durumda ilan tebligat yoluna gidilecek ve Tebligat Kanunu'nun 28 vd. hükümleri uygulanacaktır.

Bu konuyla benzerliğinden dolayı İcra ve İflas Kanunu'nun 127. maddesine de değinmekte yarar vardır. Borçlunun borcunu ödememesinden dolayı, haczedilen taşınmazının paraya çevrilmesi aşamasında, taşınmaz açık artırma ilanının

⁵⁹ Bakınız RG, T. 19.02.1959, S. 10139.

taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan ilgililerine de ayrıca tebliğ edilmesi düzenlenmiştir. Kanun maddesine göre; İlanın birer sureti borçluya ve alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan ilgililerinin tapuda kayıtlı adresleri varsa bu adreslerine tebliğ olunur. Adresin tapuda kayıtlı olmaması hâlinde, varsa Adres Kayıt Sistemindeki adresleri tebligat adresleri olarak kabul edilir. Bunların dışında ayrıca adres tahkiki yapılmaz, gazetede veya elektronik ortamda yapılan satış ilanı tebligat yerine geçer.

III. ADRES KAYIT SİSTEMİNDE ADRES KAYDININ BULUNMAMASI HALİ

Yukarıdaki bölümde muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde bir adres kaydının olması ve bunun sonuçları üzerinde durulmuştur. Bu bölümde ise muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde bir adres kaydının bulunmaması halini incelenmiştir. Bu bölümde incelenmiş olan maddeler Tebligat Kanunu'nun 28. ve 35/2. maddeleridir.

A. Tebligat Kanunu'nun 28. Maddesinin İncelenmesi

Tebligat Kanunu'nun 28 vd. maddeleri ilan yoluyla yapılacak tebligatları düzenlemektedir. İlan yoluyla tebligat adresi meçhul olan kimselere basın veya yayın araçları ile ilan şeklinde yapılan tebligattır⁶⁰. Bu bölümde çalışmamızın kapsamın genişleteceğinden dolayı ilanen tebligatın ayrıntılarına girmeyeceğiz. Konumuzla bağlantısından dolayı Adres Kayıt Sistemi'nin adresin meçhul olması açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.

Adresin hangi hallerde meçhul sayılacağı Tebligat Kanunu'nun 28/2. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre Tebligat Kanunu maddelerine göre tebligat yapılamayan ve ikametgâhı, meskeni veya işyeri de bulunmayan kimsenin adresi meçhul sayılır⁶¹. Eğer muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde bir adres kaydı mevcutsa zaten Tebligat Kanunu'nun hükümlerine göre tebligat yapılacaktır. Muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde bir adresi mevcutsa ilanen tebligat yapılamaz. Ayrıca muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde bir adres kaydının olup olmadığı araştırılmadan da ilanen tebligat yapılamaz⁶². Bu sebeple Tebligat Kanu-

⁶⁰ Deliduman, s. 79; Muşul, s. 88-89.

⁶¹ Bu Yönetmelik hükümleri uyarınca kendisine tebligat yapılamayan, tebliğ memuru tarafından adresi tespit edilemeyen, adres kayıt sisteminde de yerleşim yeri adresi bulunmayan kişinin adresinin tespiti için tebligatı çıkaran merci tarafından adres araştırması yapılır (TebY m. 48/1).

⁶² "...Mahkemece, davalının ikametgah adresi konusunda adres kayıt sistemi veya zabıtaca bir araştırma yapılmadan ilanen tebligat yapılmış, yapılan tebligat usulsüz olduğundan davalı T. Y.'in savunma hakkının kısıtlandığı anlaşılmıştır...", **Y.4.HD**, 20.06.2012 T., E. 7262, K. 10928. Aynı yönde **Y.11.HD**, 07.04.2011 T., E. 3727, K. 4014; **Y.6.HD**, 22.11.2011 T., E.

nu'nun 28. maddesinin uygulanması oldukça istisnai kullanılacak bir hal alacaktır⁶³.

Artık değişiklikle muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde bir adres kaydı var ise tebligatlar Tebligat Kanunu'nun ilan edilen tebligat haricindeki maddelerine göre yapılacaktır. Eğer muhatabın adresi bilinmiyorsa, araştırmalara rağmen de bulunmamışsa ve de Adres Kayıt Sistemi'nde de bir adres kaydı yok ise ancak o zaman ilan edilen tebligat yoluna gidilebilecektir. Zira Tebligat Kanunu'nun maddeleri mucibince tebligat yapılamayan ve ikametgâhı, meskeni veya iş yeri de bulunamayan kimsenin adresi meçhul sayılır (TebK m. 28/2). Adres Kayıt Sisteminde muhatabın adresi varsa, Tebligat Kanunu'nun 10, 21, 35 ve 49. maddeleri gereğince tebligat yapılacaktır.

B. Tebligat Kanunu'nun 35. Maddesinin İncelenmesi

Tebligat Kanunu'nun 35. maddesi adres değişikliği halinde tebligatın nereye yapılacağını düzenlemektedir. Bu hüküm maddenin düzenlenme yeri açısından sadece kazai tebligatlarda uygulanabilir niteliktedir (TebK m. 34/1). Muhataba veya muhatap adına tebliğ almaya yetkili kişilere daha önce usulüne göre tebligat yapıldıktan veya yapılmış sayıldıktan sonra, muhatap adresini değiştirirse, bunu ilgili yargı merciine bildirmekle yükümlüdür. Eğer kendisine veya adresine kanunun gösterdiği usullere göre tebliğ yapılmış olan ve adresini değiştiren kimse yenisini daha önce tebliğ yapmış olan kazai mercie bildirirse, bundan sonraki tebliğler bu bildirilen yeni adrese yapılacaktır (TebK m. 35/1).

Ancak adresini değiştiren kimse yenisini bildirmediği ve Adres Kayıt Sistemi'nde yerleşim yeri adresi de tespit edilemediği takdirde, tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılır ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır. Bundan sonra eski adrese çıkarılan tebliğler muhataba yapılmış sayılır (TebK m. 35/2-3).

Daha önce kendisine tebligat yapılan ve adres değişikliğini ilgili kazai mercie bildirmeyen kişinin, eski adresine tebligat çıkarılacaktır. Tebligat memuru, muhatabın gösterilen adresten sürekli olarak ayrılmış olduğunu tespit etmiş ise, tebligat evrakını tebligatı çıkaran mercie iade edecektir (TebY m. 30/2). Bu durumda tebligatı çıkaran mercii sadece Adres Kayıt Sistemi'nde adresin olup olmadığını tespit edecektir. Eğer Adres Kayıt Sistemi'nde adres kaydı bulunursa tebligat buraya yapılacaktır (TebK m. 35/2, TebY m. 57/2). Bu durumda da tebliğ mazbatasında tebligatın Adres Kayıt Sistemi'ndeki adrese yapıldığına dair kaydın bulunması gerekir (TebK m. 23/8). Adres Kayıt Sistemi'nde bir

7742, K. 12931; **Y.6.HD**, 17.10.2011 T., E. 6496, K. 10975, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

⁶³ **Yılmaz/ Çağlar**, s. 510.

adres kaydı bulunuyorsa Tebligat Kanunu'nun 35/2. maddesine göre tebligat yapılamaz⁶⁴.

Eğer adresini değiştiren ve yenisini kazai mercie bildirmeyen muhatabın Adres Kayıt Sistemi'ndeki adresi tespit edilemiyorsa bu durumda Tebligat Kanunu'nun 35/2 hükmü uygulanacaktır. Bu durumda tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına asılacak ve asılma tarihi tebliğ tarihi sayılacaktır (TebK m. 35/2). Bu tebligatta, Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin eklerinde yer alan ek-1 6 numaralı örneğe göre düzenlenecek tebliğ evrakının bir nüshası eski adresin kapsına asılacaktır (TebY m. 57/2).

Daha önce yurt dışındaki adresine tebligat yapılmış Türk vatandaşı, yurt dışı adresini değiştirir ve bunu tebliğ çıkaran mercie bildirmez, Adres Kayıt Sistemi'nden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, bu kişinin yurt dışında daha önce tebligat yapılan adresine Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslğunca 25/a maddesine göre gönderilen bildirim adresine ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren otuz gün sonra tebligat yapılmış sayılır (TebK m. 35/5).

SONUÇ

Çalışmamızda tebligat hukuku açısından Adres Kayıt Sistemi üzerinde durulmuştur. Vatandaşların adres ve değişik hareketlerini kayıt altına almak isteyen devletin oluşturduğu Adres Kayıt Sistemi ile vatandaşlar adreslerini ve adres değişikliklerini kanunda yer alan süreler içinde bildirmemezse idari para cezası ile karşı karşıya kalmanın yanı sıra 6099 Sayılı Kanunla Tebligat Kanunu'nda yapılan değişiklikle artık tebligat hukuku açısından belirli sonuçlarla karşılaşacaktır. Değişiklikleri incelendiğinde, adres değişikliklerini zamanında bildiren, adresin güncelliğini zamanında takip eden vatandaşlar için yeni hükümler lehine olacaktır. Zira tebligatların eski adreslerine veya başka adreslere yapılması imkânı olmayacaktır. En sonunda Adres Kayıt Sistemi'nde kayıtlı olan ve halen oturmakta bulunan adrese tebligat yapılmış olacaktır. Adres değişikliklerini zamanında bildirmeyen ve adreslerin güncelliğini zamanında takip etmek isteyen vatandaşlar için ise bu hükümler aleyhe sonuç doğuracaktır ve de belki bazı hak kayıplarına uğrayacaklardır. Ancak değişiklikler genel olarak incelendiğinde olumlu niteliktedir. Çünkü tebligatların yapılacağı adreslerin, vatandaşların

⁶⁴ "...davalı M. G.'in mahkemece tespit edilen memris adres ine öncelikle Tebligat Kanunu'nun değişik 21/2 maddesi hükmü de gözetilmek suretiyle olağan yoldan tebliğ işlemi yapılp taraf teşkilinin sağlanması gerekirken davalının Adres Kayıt Sistemi'nde ki adres ine doğrudan Tebligat Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca tebliğ işlemi yapılması usul ve yasaya aykırı olup hüküm bu nedenle bozulmalıdır.", **Y.6.HD**, 05.07.2012 T., E. 7290, K. 10144. Aynı yönde **Y.12.HD**, 25.06.2012 T., E. 5697, K. 22149; **Y.3.HD**, 06.06.2012 T., E. 11610, K. 14418; **Y.12.HD**, 04.07.2012 T., E. 8822, K. 23440; **Y.12.HD**, 05.06.2012 T., E. 1462, K. 19240, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, ET. 22.04.2013).

beyanları esas alınarak tutulan merkezi bir kayıt sistemindeki adresler olması zaman, para ve emek kaybını önleyecek niteliktedir. Zira bu sistemde vatandaşların adreslerinin bilinmemesi, meçhul sayılması gibi nedenlerle tebligatların gecikmesi önlenebilecektir. Bu sistemin ve dolaylı olarak tebligat hukukundan istenen faydanın elde edilebilmesi için vatandaşların adreslerinin güncelliğini takip konusunda külfet söz konusudur. Ayrıca devletin kurumlarının bu sistemin denetimi konusunda görevleri söz konusudur. Anlatımlarda Tebligat Kanunu'na göre, Adres Kayıt Sistemi'ndeki adreslerinin güncelliği konusunda gereken özeni gösteren vatandaşlara tebligatın yapılması ve adreslerinin güncelliği konusunda gereken özeni göstermeyen vatandaşlara tebligatın yapılması incelenmiştir. Ayrıca kanunda yer almasının kanaatimizce gerekli olduğunu düşündüğümüz hükümlere değinilmiştir. Bu olmasını düşündüğümüz hükümler genel olarak mazeretleri dolayısıyla veya adres bildirimini için zorunlu yasal süre dolmadan ve taşınma telaşları nedeniyle adres değişikliklerini zamanında bildirmeyen vatandaşların karşılaşması muhtemel sakıncaların önlenmesine yöneliktir.

KAYNAKÇA

- Akil, Cenk**, “11.1.2011 Gün ve 6099 Sayılı Kanun ile 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, (Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 101, Temmuz- Ağustos 2012, s. 247-266).
- Alangoya, Yavuz/ Yıldırım, Kamil/ Deren-Yıldırım, Nevhis**, Medeni Usul Hukuku Esasları, 8. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul 2011.
- Bilge, Necip/ Önen, Ergun**, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ankara 1978.
- Deliduman, Seyithan**, Tebligat Hukuku Bilgisi, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.
- Develioğlu, Ferit**, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara 1970.
- Karlı, Abdurrahim**, Medeni Muhakeme Hukuku, 3. Baskı, Alternatif Düşünce Yayınevi, İstanbul 2012.
- Kuru, Baki/ Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder**, Medeni Usul Hukuku, 22. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.
- Muşul, Timuçin**, Tebligat Hukuku, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Önen, Ergun**, Medeni Yargılama Hukuku, Ankara 1979.
- Özbay, İbrahim**, “6099 sayılı Kanun ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”, (Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 1-2, 2012, s. 115-157).
- Özekes, Muhammet**, İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler, Adalet Yayınevi, Ankara 2009.
- Özekes, Muhammet**, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Yetkin Yayınları, Ankara 2003 (Özekes, Hukuki Dinlenilme).
- Özekes, Muhammet/ Hanağası, Emel**, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku, 1. Baskı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir 2012.
- Pekcanitez, Hakan/ Atalay, Oğuz/ Özekes, Muhammet**, Medeni Usul Hukuku, 13. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.
- Ruhi, Ahmet Cemal**, “Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve Borçlar Kanunu Sempozyumu, (Ankara Barosu, 25-25 Mart 2011, s. 5-15).
- Ruhi, Cana/ Ruhi, Ahmet Cemal**, Tebligat Hukuku Bilgisi, Seçkin Yayıncılık, Mayıs 2012.
- Umar, Bilge**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.
- Yılmaz, Ejder, / Çağlar, Tacar**, Tebligat Hukuku, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.
- Yılmaz, Ejder**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.
- http://www.antalyailnufus.gov.tr/default_B0.aspx?id=189
- <http://www.kgm.adalet.gov.tr/Tasariasamaları/Kanunlasan/2011Yili/Kanunlasanlar.html>
- Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <http://www.kazanci.com>
- <http://tdkterim.gov.tr/bts/>